

«Για το 99%: Η επανεμφάνιση του ριζοσπαστικού φεμινισμού στη μεταδημοκρατική συνθήκη. »

Στην αφετηρία του προβληματισμού της παρούσας εισήγησης βρίσκεται η συζήτηση η οποία λαμβάνει χώρα το εντελώς τελευταίο διάστημα αναφορικά με τα χαρακτηριστικά που έχει προσλάβει η σύγχρονη φεμινιστική θεωρία και πρακτική. Στο πλαίσιο αυτό, παρακολουθούμε την αντιπαράθεση μεταξύ δύο σαφώς αποκλινουσών θεωρητικών προσεγγίσεων και πολιτικών στρατηγικών, δηλαδή (α) εκείνης του «φιλελεύθερου» φεμινισμού και (β) εκείνης του φεμινισμού «για το 99%». Ως πηγή αμφοτέρων χρησιμοποιούμε κείμενα, μεταξύ άλλων, των Sarah Banet-Weiser, Carol Gilligan, David Richards, Cinzia Arruzza, Tithi Bhattacharya και Nancy Fraser, τα οποία έχουν δημοσιευτεί μετά το δεύτερο μισό του 2018.

Διαπιστώνουμε ότι η *πρώτη* προσέγγιση αποτελεί στην πραγματικότητα την πλέον πρόσφατη παραγωγή εντός του πλαισίου της επικρατούσας, και πλέον διαδεδομένης, εκδοχής της φεμινιστικής θεωρίας («popular feminism», «neoliberal feminism», «post-feminism»), η οποία βασίζεται σε κεντρικές προκείμενες της πολιτικής φιλοσοφίας του φιλελευθερισμού, είναι εξαιρετικά στοχευμένη ως προς τις διεκδικήσεις της (αιτήματα που αφορούν την αύξηση της αντιπροσώπευσης, καθώς και τη θέσπιση κανόνων για τη ρύθμιση ζητημάτων που αφορούν τη σεξουαλικότητα ή το σώμα), ενώ επιχειρεί την θεωρητική αναμέτρηση με την εμφάνιση φαινομένων που έχουν χαρακτηριστεί «λαϊκιστικά» (όπως η προεδρία του Donald Trump, το Brexit κ.α.). Από την άλλη πλευρά, η *δεύτερη* προσέγγιση, η οποία προκύπτει σε αντιπαράθεση με την πρώτη και εμφανίζεται ως κριτική της, αποτελεί μία προσπάθεια ριζοσπαστικοποίησης της φεμινιστικής θεωρίας, με την προγραμματική αντικαπιταλιστική στόχευση στο επίκεντρο, τη σύνδεση με ποικίλα κινήματα (όπως το οικολογικό), καθώς και την προγραμματική συμπερίληψη των αναγκών της συντριπτικής πλειοψηφίας του πληθυσμού («99%»).

Ως εκ τούτων, *στόχος* της εισήγησης είναι η εξέταση των εκατέρωθεν επιχειρημάτων και η συνακόλουθη απόπειρα διατύπωσης μιας απάντησης στο *ερώτημα: γιατί και υπό ποιες συνθήκες εμφανίστηκε αυτή η νέα ριζοσπαστική προσέγγιση του φεμινισμού.*

Στην προσπάθειά μας να απαντήσουμε στο εν λόγω ερώτημα διατυπώνουμε δύο βασικές *υποθέσεις εργασίας*. Η *πρώτη*, γενεαλογική, υπόθεση εργασίας που διατυπώνουμε είναι ότι η προσέγγιση αυτή αποτελεί επανεμφάνιση του ριζοσπαστικού φεμινισμού του λεγόμενου «δεύτερου κύματος». Διαφέρει, ωστόσο, ουσιαστικά από εκείνη ως προς το κοινωνικό, οικονομικό και πολιτικό πλαίσιο, καθώς η κριτική του «δεύτερου κύματος» εκδηλώνεται σε συνθήκες του κεντρικά (δηλαδή: κρατικά) ρυθμιζόμενου καπιταλισμού της κεϋνσιανής συναίνεσης, ενώ η υπό εξέταση σε συνθήκες «εμπεδωμένου νεοφιλελευθερισμού».

Η υπόθεση αυτή μας οδηγεί στη *δεύτερη* και *κεντρική* υπόθεση εργασίας, η οποία αποτελεί την ερμηνευτική κλειδα της εργασίας μας, καθώς και την βασική θεωρητική

καινοτομία της. Δεδομένης της οικονομικής κρίσης, από το 2008 και έπειτα, για τις χώρες του δυτικού κόσμου, αλλά και της ύπαρξης ενός γενικότερου *μεταδημοκρατικού* πλαισίου στις δυτικές κοινωνίες, όπως αυτό ορίζεται από τους Colin Crouch και Jacques Ranciere, θα αναζητηθούν τα στοιχεία εκείνα που δημιούργησαν την ανάγκη μιας νέας ριζοσπαστικής αφήγησης εκ μέρους του φεμινιστικού κινήματος. Ως εκ τούτου, θα αναφερθούν τα δομικά στοιχεία που χαρακτηρίζουν τη *μεταδημοκρατία* και την καθιστούν κατάσταση διαφορετική της *δημοκρατίας*. Υπό αυτό το πρίσμα θα διερευνηθούν οι συνδέσεις οικονομικής κρίσης, λιτότητας και ανάδειξης του συγκρουσιακού στοιχείου. Υπό αυτές τις δύο συνισταμένες (*μεταδημοκρατία* και *οικονομική κρίση/λιτότητα*) το φεμινιστικό κίνημα στρέφεται σε διεκδικήσεις προκειμένου να ικανοποιήσει υλικές ανάγκες που αφορούν το σύνολο των γυναικών, και όχι μόνο εκείνων που ανήκουν στην εισοδηματική ή κοινωνική «κορυφή».